

Integracja seksualna młodzieży jako wyraz dojrzałości seksualnej

Seksualność młodzieży jest zjawiskiem frapującym i przedstawiciele nauki, i rodziców nastolatków. W obliczu licznych zagrożeń harmonijnego rozwoju seksualnego adolescentów, oraz uwzględniając wagę tego okresu życia w kontekście seksualności, zasadne wydaje się podejmowanie namysłu nad szeroko rozumianą seksualnością młodzieży, w wyniku którego wiedza zostanie nie tylko pogłębiona, ale również wykorzystana dla poprawy jakości funkcjonowania człowieka.

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie autorskiej koncepcji integracji seksualnej młodzieży. W toku prowadzonych analiz zestawiona zostaje ona z klasycznymi koncepcjami dojrzałości seksualnej. W końcowej części pracy przedstawione są najważniejsze wyniki badań empirycznych dotyczące poziomu integracji seksualnej młodzieży.

Słowa kluczowe: integracja seksualna młodzieży, młodzież, seksualność, wychowanie seksualne

Wprowadzenie

Seksualność towarzyszy człowiekowi od początków jego istnienia. Jest jednym z wymiarów ludzkiej egzystencji. Na przestrzeni wieków stosunek do seksualności ulegał zmianom. Zmianie ulegała również pozycja seksualności jako przedmiotu badań naukowych. Współcześnie, pomimo wciąż obecnych wielu przeszkód i niedogodności w prowadzeniu badań nad seksualnością, wśród których Z. Izdebski wymienia zarówno stereotypy, fobie, kompleksy, agresję badanych, jak też naruszanie granic wstydlivości i trudności językowe (2012, s. 32), fenomen ten stanowi przedmiot naukowych dociekań w obszarze wielu dyscyplin naukowych – psychologii, pedagogiki, medycyny, socjologii, prawa, antropologii czy filozofii. Wielość perspektyw oglądu seksualności wynika między innymi z jej złożonej i wielowymiarowej natury.

Istnieje wiele sposobów definiowania seksualności. Najogólniej można dokonać podziału definicji seksualności na definicje wąskie i szerokie. Definicje wąskie, funkcjonalne odnoszą się do konkretnych zachowań

i aktywności seksualnych człowieka (Izdębski, 2012, s. 49). Przykładem tego rodzaju definicji jest ta ukuła przez J. Bancrofta, w myśl której seksualność stanowi

aspekt jego [człowieka – przyp. autora] kondycji przejawiający się w postaci pożądania lub pragnienia, towarzyszących im fizjologicznie zdeterminowanych odpowiedzi seksualnych i zachowań prowadzących do orgazmu lub przynajmniej do sprawiającego przyjemność podniecenia, występujących często między dwojgiem ludzi, lecz nierzadko także praktykowanych samotnie (Bancroft, 2011, s. 19).

Definicje szerokie seksualności uwzględniają wzajemne relacje i zależności międzyludzkie oraz wszelkie zachowania człowieka związane z płcią i seksem. W takim ujęciu łączy się seksualność z miłością, którą rozumie się jako najbardziej istotny, dyskursywny, kulturowy wymiar seksualności (Izdębski, 2012, s. 49).

W niniejszych rozważaniach przyjęto szerokie rozumienie seksualności, w myśl którego

seksualność jest podstawowym elementem bycia człowiekiem przez całe życie, obejmującym seks, płciową identyfikację i rolę, orientację seksualną, erotyzm, pożądanie, intymność i reprodukcję. Seksualność jest doświadczana i wyrażana w myślach, fantazjach, przeżyciach, przekonaniach, wartościach, zachowaniach, rolach i związkach. Seksualność powstaje na skutek interakcji czynników biologicznych, psychologicznych, społecznych, ekonomicznych, politycznych, kulturowych, etycznych, prawnych, historycznych, religijnych i duchowych (podają za: Lew-Starowicz, 2010, s. 25).

Takie szerokie ujęcie fenomenu seksualności pozwala na jego wieloaspektowy ogląd, uwzględniający złożoność i wielowymiarowość badanego zjawiska. Jest ono również zgodne z przyjmowanym personalistycznym założeniem o złożoności i wielowymiarowości osoby ludzkiej.

Seksualność młodzieży jest zjawiskiem frapującym i przedstawiciele nauki, i rodziców nastolatków. Znaczenie podejmowania naukowego namysłu na tą rzeczywistość potęguje fakt, że typowe dla adolescentów jest poszukiwanie i odkrywanie własnej tożsamości, granic tego, co akceptowalne i nie, jest to również okres intensywnego rozwoju seksualnego i podejmowania zachowań inicjacyjnych. Współczesna (pop)kultura nie stwarza najbardziej optymalnych warunków do rozwoju seksualnego młodych ludzi. Wszystko to sprawia, że współczesna młodzież narażona jest na doświadczanie zakłóceń prawidłowego rozwoju seksualnego. Zasadne wydaje się podejmowanie namysłu nad szeroko rozumianą seksualnością młodzieży, w wyniku którego wiedza zostanie nie tylko pogłębiona, ale również wykorzystana dla poprawy jakości funkcjonowania człowieka.

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie autorskiej koncepcji integracji seksualnej młodzieży. W toku prowadzonych analiz zostanie ona zestawiona z klasycznymi koncepcjami dojrzałości seksualnej. W końcowej części pracy zostaną przedstawione najważniejsze wyniki badań empirycznych dotyczące poziomu integracji seksualnej młodzieży.

Integracja seksualna młodzieży

W myśl skonstruowanego modelu integracja seksualna młodzieży stanowi wynik procesu harmonizowania wszystkich wymiarów życia osoby, związanych z seksualnością. Fundamentem tak rozumianej integracji seksualnej jest uznanie złożonej, wielowymiarowej istoty ludzkiej seksualności, powiązanej z całym życiem człowieka. Integracja seksualna polega więc na uznaniu, że seksualność stanowi jeden z wymiarów życia osoby i jako taka nie stanowi wartości autonomicznej. Jej osiągnięcie jest wynikiem prowadzenia świadomego procesu samowychowania, zmierzającego do scalenia wszystkich wymiarów osobowości człowieka związanych z seksualnością, według właściwej im hierarchii. Przejawem integracji seksualnej jest uwzględnianie w działaniu wszystkich wymiarów seksualności człowieka, a więc biologicznego, psychicznego, emocjonalnego, społecznego oraz moralnego¹.

Na integrację seksualną młodzieży, w myśl autorskiego modelu, składa się sześć komponentów: przyjmowanie integralnej i pozytywnej wizji seksualności człowieka, akceptacja tożsamości płciowej i związanych z nią ról, dojrzałość seksualna w aspekcie biologicznym, dojrzałość emocjonalnego wymiaru seksualności, psychizacja oraz humanizacja seksualności.

Pierwszy komponent wynika bezpośrednio z przyjętej definicji seksualności. Zdaniem B. Skrzydlewickiego, seksualność jest integralnym składnikiem natury ludzkiej (1999, s. 19). Jako taka jest powiązana z całą osobą ludzką, a więc z każdym jej wymiarem i nie jest możliwe jej doświadczanie w oderwaniu od całego życia człowieka. Nadto komponent ten zakłada również afirmatywne podejście do ludzkiej seksualności. Ważny jest tu ogólny stosunek do seksualności, który można określić jako pozytywny, wyrażający się postrzeganiem tej sfery życia jako przynoszącej radość i spełnienie.

Twierdzenia i deklaracje młodzieży, które obrazują przyjmowanie pozytywnej i integralnej wizji seksualności człowieka, mogą być następujące: dostrzeganie związku seksualności z biologiczną, psychiczną, emocjonalną, społeczną i moralną sferą życia człowieka, nieakceptowanie podejmowania aktywności seksualnej bez zaangażowania emocjonalnego, definiowanie dojrzałości seksualnej jako branie odpowiedzialności za siebie i partnera seksualnego lub też jako harmonijne współdziałanie seksualności z innymi sferami życia.

Określenie i zaakceptowanie własnej tożsamości, w tym tożsamości płciowej, stanowi jedno z najważniejszych zadań rozwojowych. Jest ono istotne tak z indywidualnego, jak i społecznego punktu widzenia. Jak wskazuje Z. Kroplewski: „od tożsamości siebie zależy życie każdego z nas, zależy od niej w dużej mierze również życie społeczne” (2010, s. 13). Pożądanym stanem w odniesieniu do integracji seksualnej jest zintegrowanie osoby od strony jej tożsamości. Znajduje to swój wyraz w powiązaniu wszystkich ról i zadań życiowych z poczuciem własnego „ja”. Oczekiwany więc stanem jest brak rozdzwieku pomiędzy „ja-człowiek” a „ja-rola, zadanie”. W wyniku takiego zintegrowania pożądanym rezultatem jest akceptacja własnego

¹ Koncepcja integracji seksualnej młodzieży, jak również wyniki badań empirycznych wskazujących poziom integracji seksualnej młodzieży stanowią fragment niepublikowanej rozprawy doktorskiej pt. „Personalistyczna orientacja wychowawcza rodziców a integracja seksualna młodzieży. Badania empiryczne” napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Zdzisława Kroplewskiego. Artykuł został wzbogacony o nowe treści i interpretację w stosunku do rozprawy doktorskiej i jako taki stanowi nowe i oryginalne dzieło.

ciała, biologicznych i psychicznych przejawów bycia kobietą/mężczyzną, świadomość własnych kobiecych/męskich cech, odczuwanie harmonii w doświadczeniu własnej płciowości i realizowanych rolach płciowych.

Twierdzenia i deklaracje młodzieży, które obrazują akceptację tożsamości płciowej i związanych z nią ról, mogą być następujące: posiadanie świadomości i akceptacja własnych kobiecych/męskich cech, akceptacja własnego ciała, uświadamianie sobie, co dla mnie samego oznacza bycie kobietą/mężczyzną.

Przyjęto na potrzeby badań, że dojrzałość seksualna w aspekcie biologicznym wyznaczana jest przez zdolność do podjęcia współżycia seksualnego oraz gotowość do podjęcia aktywności prokreacyjnej. W literaturze przedmiotu są to kryteria stanowiące o wejściu człowieka w okres dorosłości (Obuchowska, Jaczewski, 2002, s. 44-45). Ponadto przyjęto, że jednym z objawów dojrzałości seksualnej jest zdolność do odczuwania przyjemności seksualnej podczas współżycia. Przejawem dojrzałości w tym aspekcie u kobiet jest występowanie regularnych cykli miesięczkowych, zaś u mężczyzn o czynności gonad świadczy doświadczanie polucji.

Twierdzenia i deklaracje młodzieży, które obrazują przejawianie dojrzałości seksualnej w aspekcie biologicznym, mogą być następujące: przekonanie o zdolności do podjęcia współżycia seksualnego i odczuwania podczas niego przyjemności, przekonanie o zdolności do zajścia w ciążę/splodzenia potomstwa.

Czwarty komponent integracji seksualnej młodzieży to dojrzałość emocjonalnego wymiaru seksualności. Jej przejawami są między innymi umiejętności komunikowania się z innymi osobami, jasnego wyrażania własnych potrzeb, aktywnego słuchania, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, asertywność.

Twierdzenia i deklaracje młodzieży, które obrazują przejawianie dojrzałości emocjonalnego wymiaru seksualności, to między innymi: umiejętność opanowania emocji w sytuacji wzburzenia, odwaga wyrażania własnych przekonań, nawet wtedy, jeśli większość osób myśli inaczej, gotowość do rezygnacji z własnych korzyści, komfortu dla dobra partnera, umiejętność wyrażania własnych uczuć, gotowość do odparcia presji seksualnej.

Piątym elementem modelu integracji seksualnej młodzieży jest psychizacja seksualności. Oznacza ona znajomość funkcjonowania własnego organizmu, umiejętność rozpoznania i opanowania sił popędowych ze względu na wyższe cele. Pojęcie to zostało przyjęte za Z. Chlewińskim (1978, s. 16-17). W jego obrębie mieści się posiadanie wiedzy o samym sobie, szczególnie o własnej seksualności, sposobach jej doświadczania i realizowania, akceptacja własnych ograniczeń i niedoskonałości w obszarze seksualności.

Twierdzenia i deklaracje młodzieży, które obrazują psychizację, mogą być następujące: umiejętność przewidywania okoliczności i sytuacji, w których osoba odczuwa podniecenie seksualne, posiadanie elementarnej wiedzy o ludzkiej seksualności (np. o komórkach rozrodczych, drogach przenoszenia się chorób zagrażających zdrowiu seksualnemu czy też metodach rozpoznawania płodności i zapobiegania nieplanowej ciąży).

Ostatni element modelu integracji seksualnej młodzieży stanowi humanizacja seksualności. Oznacza ona, w myśl autora tego pojęcia, umiejętność włączenia energii popędu seksualnego w całość życia człowieka (Chlewiński, 1978, s. 70). Postulowanym więc stanem jest taka realizacja własnej seksualności, która harmonizuje z przyjętą i wyznawaną przez człowieka filozofią życia. Chroni to osobę przed podejmowaniem sprzecznych, nieskoordynowanych działań, w których jedna sfera życia (w tym przypadku seksualna) działa w opozycji do innej sfery (np. duchowej, intelektualnej czy moralnej) lub też w opozycji do całościowego

konceptu życia. Ostatecznie można powiedzieć, że dzięki procesom psychizacji i humanizacji seksualności osoba ma możliwość osiągnięcia autonomii i niezależności w taki sposób, że jest ona panem samej siebie i potrafi rozpoznawać i kontrolować motywy swojego postępowania oraz w sposób skoordynowany, świadomy i odpowiedzialny kierować swoim zachowaniem.

Twierdzenia i deklaracje młodzieży, które obrazują humanizację seksualności, mogą być następujące: seks nie powinien stanowić celu samego w sobie, ale służyć dobru dwojga podejmujących go ludzi, podejmowanie samowychowania w dziedzinie własnej seksualności, przekonanie, że aktywność seksualna nie jest neutralna moralnie i zawsze podlega ocenie moralnej, gotowość rezygnacji z aktywności seksualnej ze względu na wyższe cele, posiadanie zdefiniowanej filozofii życia czy też przekonanie, że współżyjąc, zawsze bierze się odpowiedzialność za partnera seksualnego (np. zdrowotną czy emocjonalną).

Integracja seksualna młodzieży a dojrzałość seksualna

Słownikowa definicja dojrzałości mówi, że stanowi ona, w znaczeniu szerokim, optymalny, możliwy do osiągnięcia na określonym etapie rozwoju poziom, który to poziom stanowi końcowy rezultat rozwoju dziecka. Obejmuje on psychiczne i fizyczne właściwości człowieka, które odpowiadają właściwościom większości dzieci tej samej płci, będących w tym samym wieku i dorastających w podobnym środowisku społeczno-kulturowym. W znaczeniu wąskim dojrzałość odnosi się do poszczególnych sfer rozwoju, np. fizycznego, moralnego czy uczuciowego (Ryś, 1999, s. 86-87).

Istnieje w literaturze przedmiotu wiele definicji dojrzałości seksualnej. Zazwyczaj te, w których jest mowa o „dojrzałości seksualnej” odnoszą się do aspektu biologicznego tej sfery życia i mają charakter wąski, redukcyjny. Niekiedy używa się w tym kontekście zamiennie terminów dojrzałość płciowa i dojrzałość seksualna (Obuchowska, Jaczewski, 2002, s. 32-54). W takim wąskim rozumieniu dojrzałość oznacza zdolność do prokreacji. W przypadku kobiet wyznacza ją występowanie regularnych, comiesięcznych cykli menstruacyjnych, w przypadku zaś mężczyzn – nieprzerwana spermatogeneza i spermiogeneza (Kucz, 2011, s. 40-47). Nadto warto zauważyć, że rozumienie dojrzałości seksualnej warunkowane jest często rozumieniem samej kategorii seksualności, o czym była mowa powyżej.

Zdecydowanie częściej w odniesieniu do dojrzałości w omawianym zakresie używa się terminu „dojrzałość psychoseksualna” (częściej bowiem w literaturze przedmiotu seksualność ujmowana jest na sposób szeroki). Akcentuje się przez to szerokie rozumienie seksualności, w którym jest ona nierozdzielnie związana z psychologicznym funkcjonowaniem człowieka. W tym duchu Z. Lew-Starowicz podaje, że dojrzałość psychoseksualna odnosi się do intelektu, uczuć, systemu wartości, wyraża pełną realizację ról społecznych. Jako taka wymaga uformowania siebie jako kobiety/mężczyzny, poznania specyfiki odmienności płci, zdolności do utworzenia związku partnerskiego i rodzicielstwa oraz gotowości do ponoszenia odpowiedzialności za podejmowane decyzje (Lew-Starowicz, 2004, s. 156). Ten sam autor wskazuje, że integracja seksualna rozumiana jako harmonijne powiązanie potrzeb i zachowań seksualnych z uczuciowością, systemem wartości,

partnerstwem, poczuciem odpowiedzialności jest jednym z podstawowych elementów dojrzałości psychoseksualnej (Lew-Starowicz, 1990, s. 56).

Można przyjąć, że integracja seksualna jest wyrazem dojrzałości psychoseksualnej. Jest to model, który w bardziej szczegółowy sposób niż koncepcje dojrzałości psychoseksualnej ukazuje pożądany stan rozwoju człowieka w tym aspekcie. Zwraca się w nim również większą uwagę na harmonijny rozwój osoby, na osiągnięcie niejako dojrzałości osobowej w odniesieniu do seksualności, na integrację wszystkich wymiarów osoby ludzkiej związanych z seksualnością. Integracja seksualna zakłada więc, że osoba nie tylko osiągnie dojrzałość (w sensie wąskim) w każdym aspekcie swojego życia związanym z seksualnością (np. biologiczną czy emocjonalną), ale także to, że nastąpi proces zharmonizowania tych wszystkich wymiarów życia człowieka i osiągniętych w nich dojrzałości w taki sposób, że aktywność osoby (myśli, uczucia, działania) określić będzie można jako spójną i dojrzałą w całościowej ocenie.

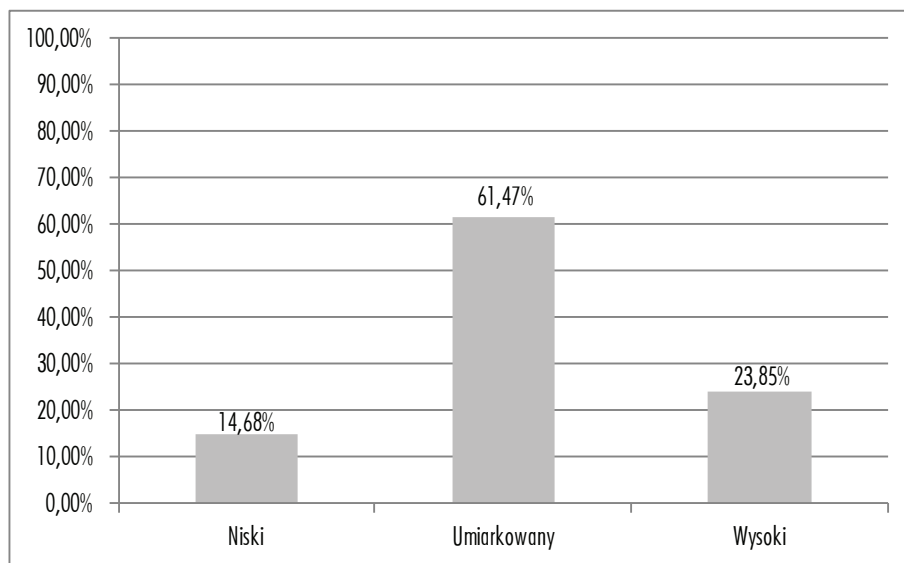
Poziom integracji seksualnej w świetle badań własnych

Badania empiryczne, których przedmiotem była integracja seksualna młodzieży, zostały przeprowadzone w okresie od października 2013 r. do lutego 2014 r. metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety i narzędzia, jakim był autorski Kwestionariusz Integracji Seksualnej Młodzieży (KISM). Badaniem objęto 119 osób w wieku 17-20 lat uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych w województwie zachodniopomorskim i studentów pierwszego roku Uniwersytetu Szczecińskiego. W trosce o zapewnienie kluczowej przy prowadzeniu badań nad seksualnością anonimowości badania przeprowadzone zostały za pośrednictwem specjalnie przygotowanej strony internetowej – www.integracjaseksualna.pl. Poniżej przedstawione zostaną dane dotyczące struktury poziomu integracji seksualnej młodzieży oraz najważniejsze wyniki odnoszące się do poszczególnych komponentów integracji seksualnej badanych osób.

Największa część badanej młodzieży przejawiała umiarkowany poziom integracji seksualnej – 61,47%. 23,85% młodzieży przejawiała wysoki poziom integracji seksualnej, 14,68% – niski. Dane te przedstawione są w tabeli 1 i na wykresie 1.

Tabela 1. Struktura poziomu integracji seksualnej młodzieży

Poziom integracji seksualnej młodzieży	<i>N</i>	%
Niski	16	14,68
Umiarkowany	67	61,47
Wysoki	26	23,85

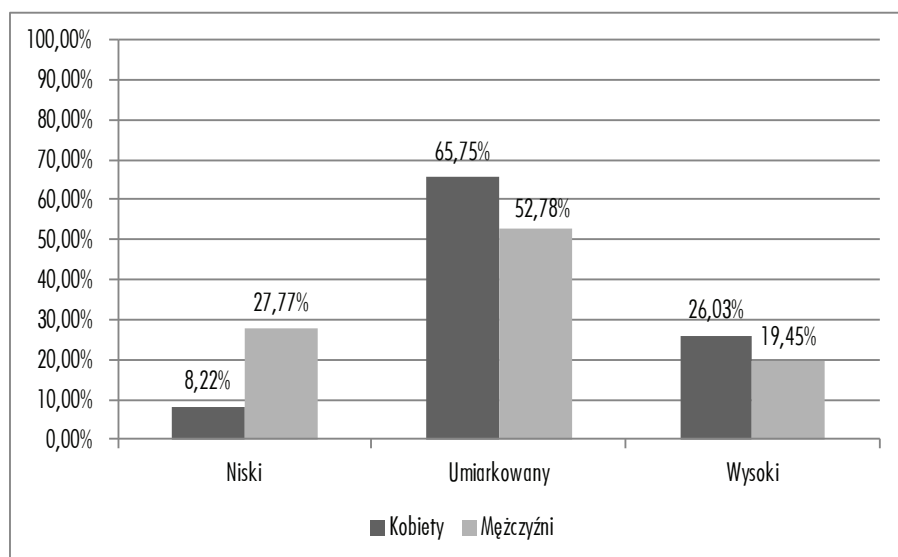

Wykres 1. Struktura poziomu integracji seksualnej młodzieży

Interesujący jest fakt, że w badanej grupie niski poziom integracji seksualnej trzykrotnie częściej przejawiali mężczyźni (27,77%) niż kobiety (8,22%). Stosunkowo mniej mężczyzn niż kobiet przejawiało również umiarkowany i wysoki poziom integracji seksualnej. Dane te przedstawione zostały w tabeli 2 i na wykresie 2. Uzasadnienia tego faktu doszukiwać się można w zróżnicowaniu tempa rozwoju seksualnego kobiet i mężczyzn. Przebieg rozwoju seksualnego kobiet jest mniej dynamiczny niż mężczyzn, rozpoczyna się również i kończy nieco wcześniej, niż ma to miejsce w przypadku mężczyzn.

Tabela 2. Struktura poziomu integracji seksualnej kobiet i mężczyzn

Poziom integracji seksualnej	Kobiety		Mężczyźni	
	N	%	N	%
Niski	6	8,22	10	27,77
Umiarkowany	48	65,75	19	52,78
Wysoki	19	26,03	7	19,45

Wykres 2. Struktura poziomu integracji seksualnej kobiet i mężczyzn

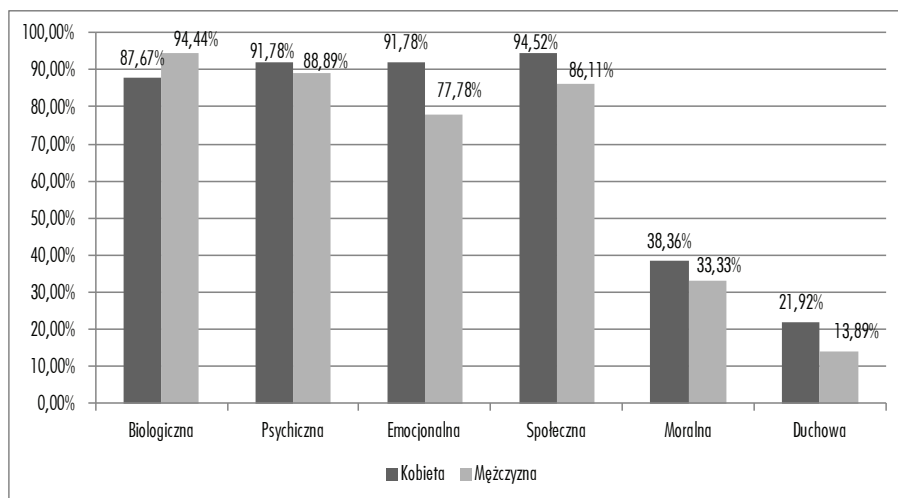
Poniżej przedstawione zostaną najważniejsze poznawczo wyniki badań z zakresu wybranych komponentów integracji seksualnej młodzieży.

W odniesieniu do przejawiania pozytywnej i integralnej wizji seksualności człowieka badana młodzież w zdecydowanej większości łączyła seksualność z wymiarami: biologicznym, psychicznym, emocjonalnym oraz społecznym życia człowieka, przy czym na związek seksualności i emocjonalności wskazywały częściej kobiety (91,78%) niż mężczyźni (77,78%). W przypadku sfer biologicznej, psychicznej oraz społecznej nie odnotowano znaczących różnic pomiędzy odpowiedziami mężczyzn i kobiet. Stosunkowo niewielu respondentów żywiło przekonanie, że seksualność ma związek z moralnością i duchowością. Dane te są przedstawione

w tabeli 3 i na wykresie 3². Na istnienie zależności pomiędzy seksualnością a duchowością wskazywało znacznie więcej kobiet (21,92%) niż mężczyzn (13,89%). Młodzież pytana o istnienie i ewentualną siłę związku seksualności i duchowości najczęściej udzielała relatywistycznej odpowiedzi (58,90% kobiet oraz 61,11% mężczyzn), wskazując, że „to zależy od osoby”.

Tabela 3. Sfery życia łączące się w ocenie młodzieży z seksualnością

Sfery życia, z którymi łączy się seksualność	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Biologiczna	64	87,67	34	94,44
Psychiczna	67	91,78	32	88,89
Emocjonalna	67	91,78	28	77,78
Spoleczna	69	94,52	31	86,11
Moralna	28	38,36	12	33,33
Duchowa	16	21,92	5	13,89

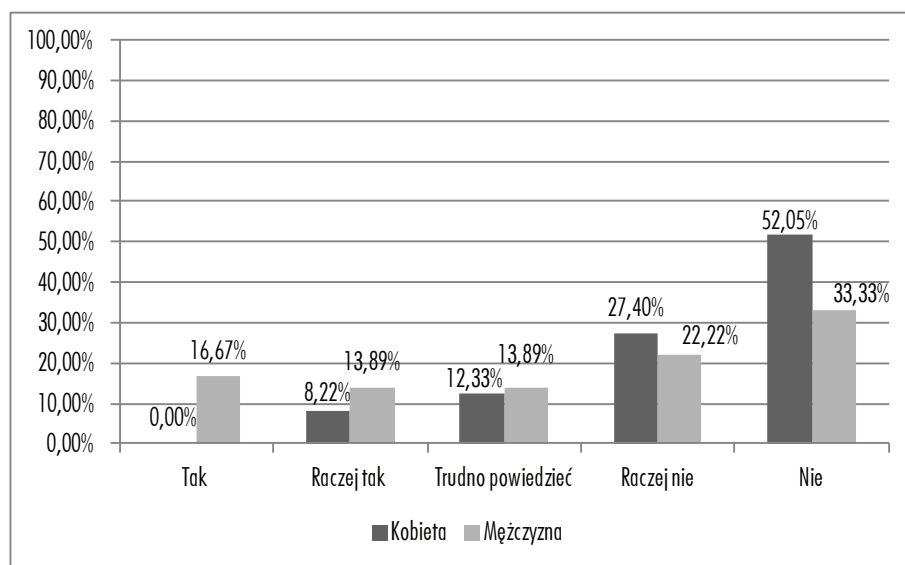
Wykres 3. Sfery życia łączące się w ocenie młodzieży z seksualnością

² Wyniki nie sumują się w tym przypadku do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Słabszy związek pomiędzy seksualnością a emocjonalnością w przypadku mężczyzn uwidocznił się również w zakresie akceptacji podejmowania współżycia seksualnego bez zaangażowania emocjonalnego. Mężczyźni znacznie częściej w porównaniu z kobietami takie zachowania akceptowali (30,56% mężczyzn oraz 8,22% kobiet). Mężczyźni również częściej deklarowali, że w przyszłości byłiby skłonni do podjęcia takiej formy kontaktu (gotowość taką wyraziło 25% badanych mężczyzn oraz 9,59% kobiet), choć należy również zaznaczyć, że odsetek osób akceptujących podejmowanie aktywności seksualnej bez zaangażowania emocjonalnego nie jest w badanej grupie duży. Dane te są przedstawione w tabeli 4 i na wykresie 4.

Tabela 4. Akceptowanie przez młodzież podejmowania współżycia seksualnego bez zaangażowania emocjonalnego

Akceptacja podejmowania współżycia seksualnego bez zaangażowania emocjonalnego	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	0	0,00	6	16,67
Raczej tak	6	8,22	5	13,89
Trudno powiedzieć	9	12,33	5	13,89
Raczej nie	20	27,40	8	22,22
Nie	38	52,05	12	33,33

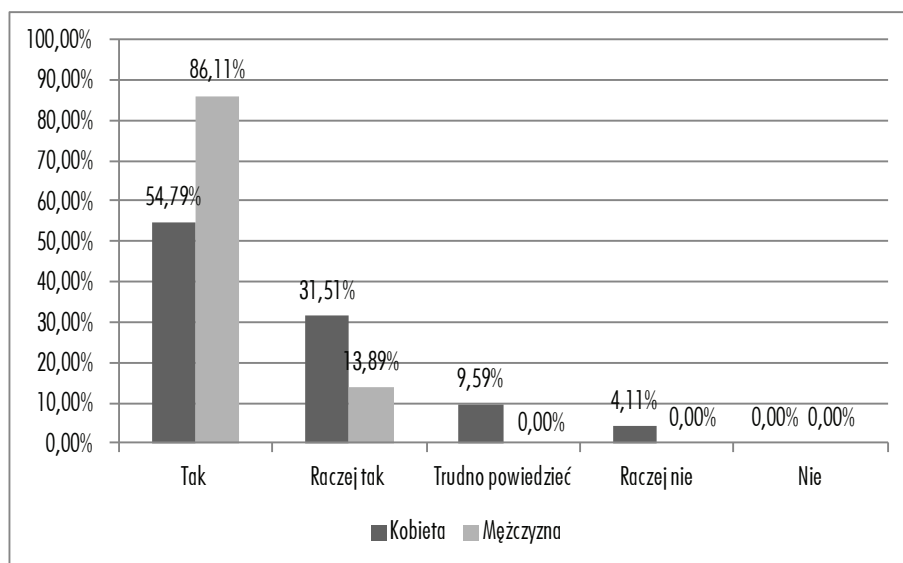

Wykres 4. Akceptowanie przez młodzież podejmowania współżycia seksualnego bez zaangażowania emocjonalnego

W odniesieniu do drugiego komponentu integracji seksualnej zdecydowana większość badanych zadeklarowała, że akceptuje zarówno biologiczne, jak i psychiczne przejawy własnej kobiecości i męskości. Wśród badanej młodzieży wysoki okazał się również poziom akceptacji ról przypisywanych odpowiednio kobietom i mężczyznom. Dane te zostały przedstawione w tabeli 5 i na wykresie 5.

Tabela 5. Akceptowanie przez młodzież ról społecznie przypisywanych własnej płci

Akceptacja ról społecznie przypisywanych własnej płci	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	40	54,79	31	86,11
Raczej tak	23	31,51	5	13,89
Trudno powiedzieć	7	9,59	0	0,00
Raczej nie	3	4,11	0	0,00
Nie	0	0,00	0	0,00

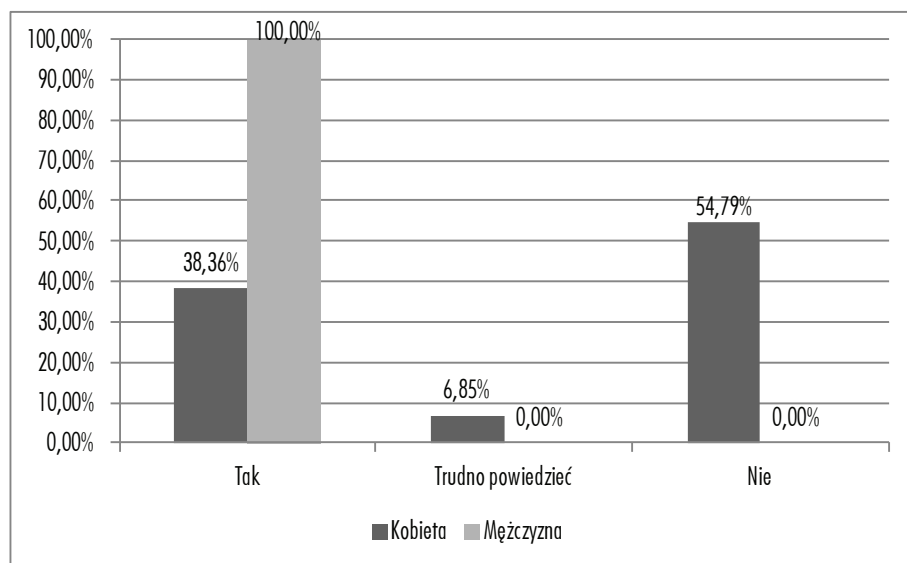
Wykres 5. Akceptowanie przez młodzież ról społecznie przypisywanych własnej płci

Dokonując analizy odpowiedzi młodzieży dotyczących dojrzałości biologicznej, zauważa się różnice w odpowiedziach osób aktywnych i nieaktywnych seksualnie. Zaskakujące jest, że w tej pierwszej grupie

ponad 60% respondentek zadeklarowała, że nie ma pewności, czy będzie zdolna do podjęcia aktywności seksualnej w przyszłości. Dane te przedstawione zostały w tabeli 6 i na wykresie 6.

Tabela 6. Deklarowana zdolność do podejmowania kontaktów seksualnych osób aktywnych seksualnie

Deklarowana zdolność do podejmowania kontaktów seksualnych osób aktywnych seksualnie	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	28	38,36	15	100,00
Trudno powiedzieć	5	6,85	0	0,00
Nie	40	54,79	0	0,00

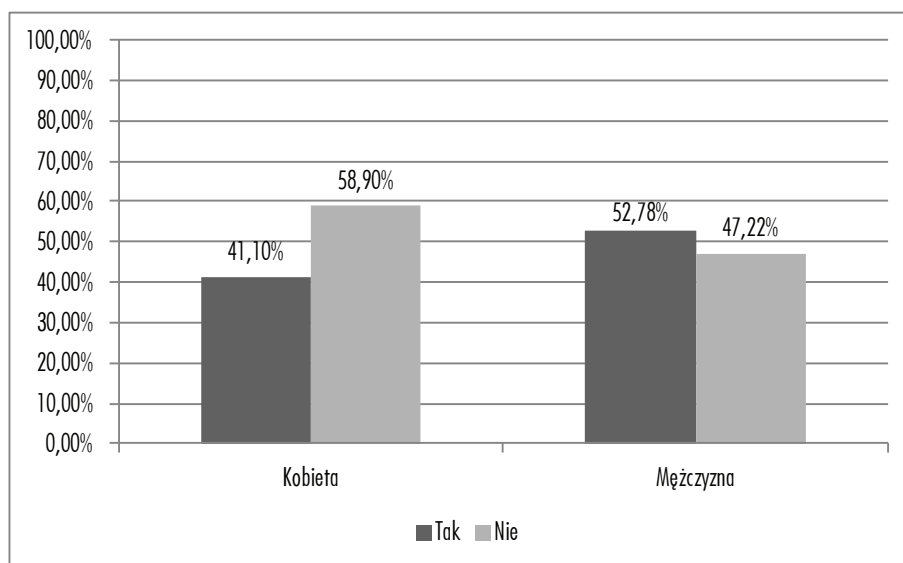
Wykres 6. Deklarowana zdolność do podejmowania kontaktów seksualnych osób aktywnych seksualnie

W odniesieniu do dojrzałości emocjonalnego wymiaru seksualności większa część badanej młodzieży (65,76% kobiet oraz 77,78% mężczyzn) zadeklarowała, że ma odwagę prezentować swoje poglądy i przekonania nie tylko wtedy, kiedy są one zgodne z poglądami większości osób, ale także wtedy, kiedy stoją one w opozycji do poglądów większości i są niepopularne. Brak takiej odwagi zadeklarowało zdecydowanie więcej kobiet (20,55%) niż mężczyzn (2,78%). Kolejnym stopniem asertywności, poza umiejętnością odważnego wypowiedzenia swoich poglądów, jest zdolność postępowania zgodnie z nimi i nieulegania presji otoczenia. W tym przypadku, odwrotnie niż miało to miejsce w przypadku odwagi wypowiedzenia swoich

przekonań, więcej kobiet (58,90%) niż mężczyzn (47,22%) zadeklarowało, że nie postąpiło nigdy wbrew własnym przekonaniom w konsekwencji presji zewnętrznej³. Dane te są przedstawione w tabeli 7 i na wykresie 7.

Tabela 7. Postępowanie młodzieży w przeszłości, wbrew własnym poglądom, ze względu na presję otoczenia

Postępowanie badanej młodzieży, wbrew własnym poglądom, ze względu na presję otoczenia	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	30	41,10	19	52,78
Nie	43	58,90	17	47,22

Wykres 7. Postępowanie młodzieży w przeszłości, wbrew własnym poglądom, ze względu na presję otoczenia

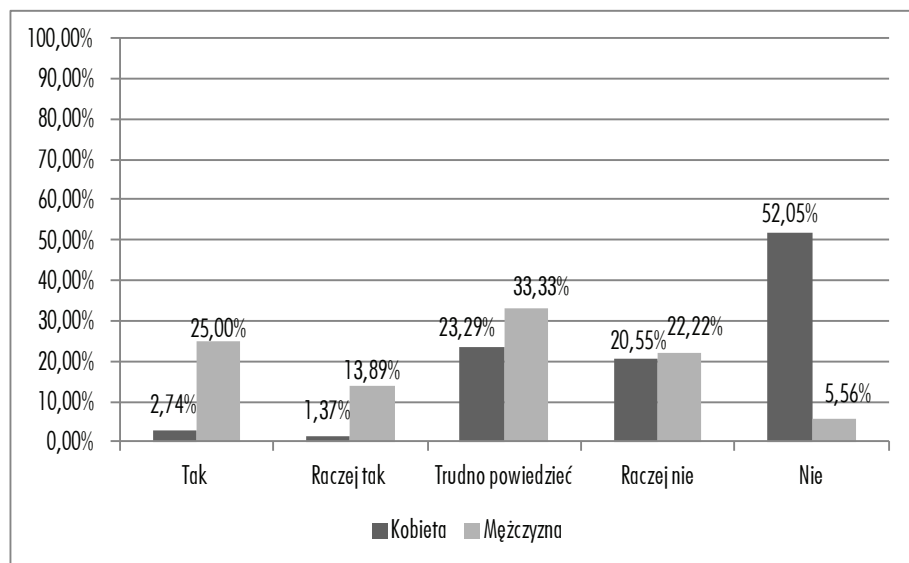
Jeszcze jaskrawiej większą podatność na działanie zewnętrznej presji mężczyzn niż kobiet widać w przypadku gotowości badanej młodzieży do podjęcia aktywności seksualnej w wyniku namowy partnera. W przypadku gdyby partner nalegał na seks, mimo chęci poczekania z takim krokiem, na podjęcie współżycia seksualnego zdecydowałoby się niecałe 3% kobiet i 25% mężczyzn, a raczej zdecydowałoby się dodatkowe

³ Wynik ten posiada uzasadnienie rozwojowe. Zdaniem M. Oleś, poziom asertywności kobiet jest wyższy niż mężczyzn, szczególnie jaskrawo zauważyć to można u osób w wieku 12-15 lat. Ma to związek z tezą, że kobiety wcześniej niż mężczyźni zyskują umiejętność zachowań prospołecznych (Oleś, 1998, s. 161-164).

1,4% kobiet i prawie 14% mężczyzn. Kategorycznie nie zdecydowałoby się na seks mimo nalegań partnera 52% kobiet i 5,6% mężczyzn. Dane te są przedstawione w tabeli 8 i wykresie 8.

Tabela 8. Gotowość młodzieży do podjęcia współżycia seksualnego ze względu na namowę partnera

Gotowość do podjęcia współżycia seksualnego ze względu na namowę partnera	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	2	2,74	9	25,00
Raczej tak	1	1,37	5	13,89
Trudno powiedzieć	17	23,29	12	33,33
Raczej nie	15	20,55	8	22,22
Nie	38	52,05	2	5,56

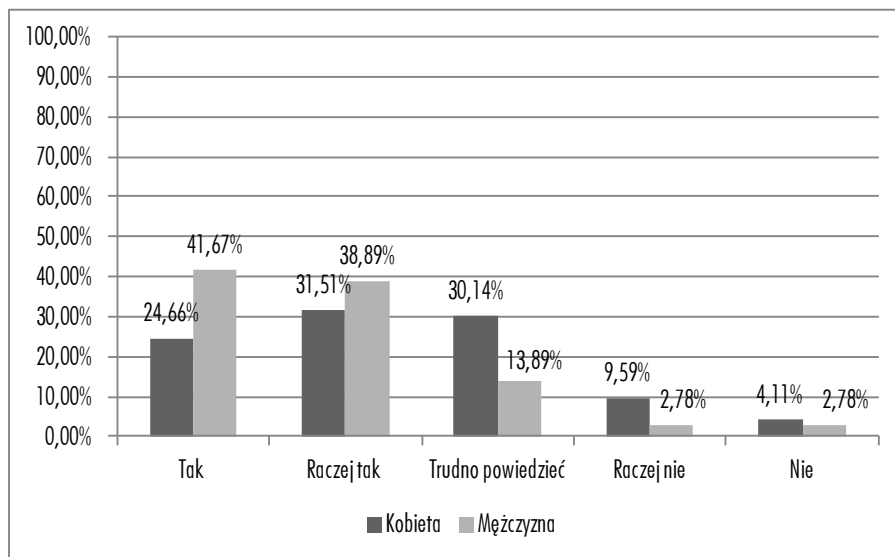

Wykres 8. Gotowość młodzieży do podjęcia współżycia seksualnego ze względu na namowę partnera

Na podstawie uzyskanych danych wydawać się może, że badani mężczyźni przejawiają niższy poziom dojrzałości emocjonalnej niż kobiety. Jednak w przypadku gotowości poświęcenia własnego komfortu i wygody dla dobra partnera, to mężczyźni wykazywali większą gotowość do wyrzeczeń niż kobiety. Dane te są przedstawione w tabeli 9 i na wykresie 9.

Tabela 9. Gotowość młodzieży do rezygnacji z własnego komfortu dla dobra partnera

Gotowość do rezygnacji z własnego komfortu dla dobra partnera	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	18	24,66	15	41,67
Raczej tak	23	31,51	14	38,89
Trudno powiedzieć	22	30,14	5	13,89
Raczej nie	7	9,59	1	2,78
Nie	3	4,11	1	2,78

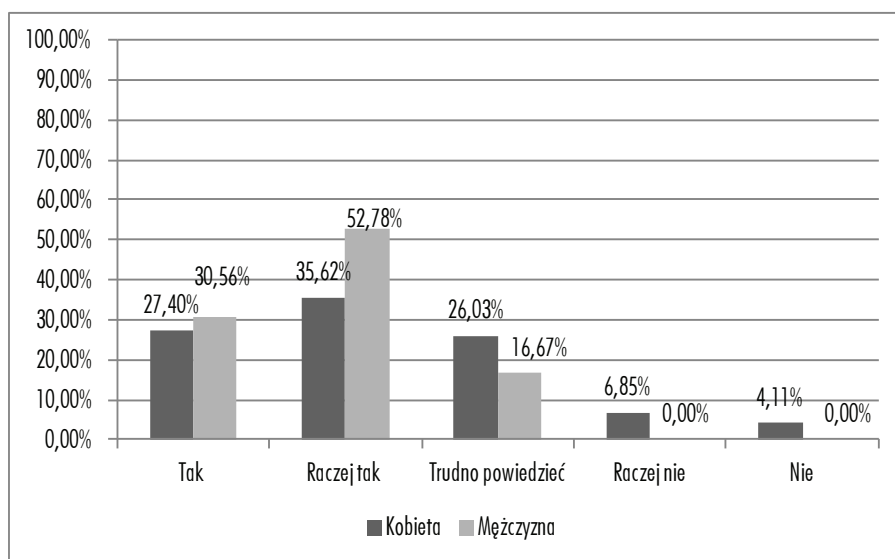

Wykres 9. Gotowość młodzieży do rezygnacji z własnego komfortu dla dobra partnera

W odniesieniu do psychizacji wśród badanej młodzieży poziom wiedzy dotyczący seksualności można określić jako umiarkowany, przy czym wyższy był poziom wiedzy o seksualności mężczyzn niż seksualności kobiet. Badana młodzież w większości przypadków rozpoznaje i potrafi kontrolować własną reaktywność płciową. 63,02% kobiet oraz 83,34% mężczyzn potrafi przewidzieć sytuację, w których będzie odczuwać podniecenie seksualne. Dane te są przedstawione w tabeli 10 i na wykresie 10.

Tabela 10. Zdolność młodzieży do rozpoznania sytuacji powodujących podniecenie seksualne

Zdolność do rozpoznania sytuacji powodujących podniecenie seksualne	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	20	27,40	11	30,56
Raczej tak	26	35,62	19	52,78
Trudno powiedzieć	19	26,03	6	16,67
Raczej nie	5	6,85	0	0,00
Nie	3	4,11	0	0,00

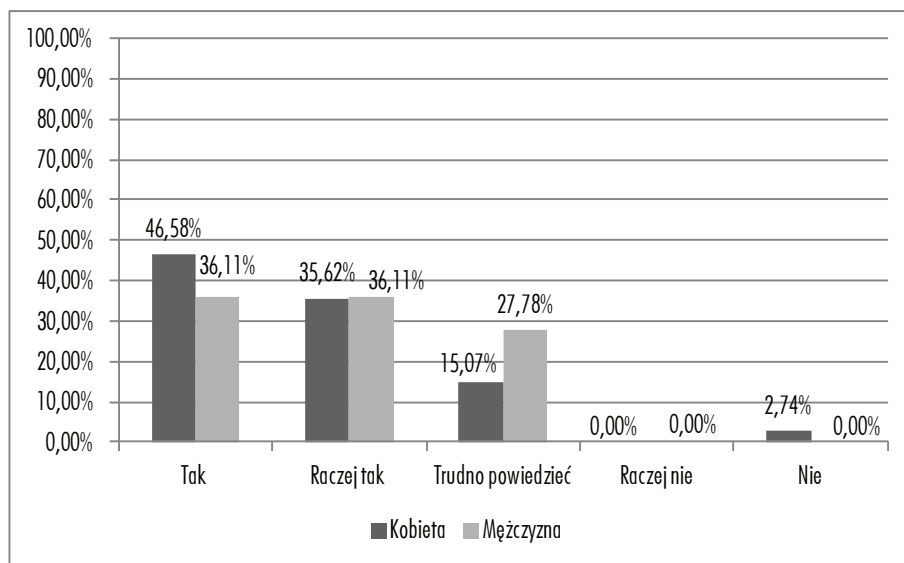

Wykres 10. Zdolność młodzieży do rozpoznania sytuacji powodujących podniecenie seksualne

Jednocześnie 82,20% kobiet i 72,22% mężczyzn zadeklarowało, że potrafi opanować pojawiające się napięcie seksualne. Dane te są przedstawione w tabeli 11 i na wykresie 11.

Tabela 11. Umiejętność młodzieży opanowania napięcia seksualnego

Umiejętność opanowania napięcia seksualnego	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	34	46,58	13	36,11
Raczej tak	26	35,62	13	36,11
Trudno powiedzieć	11	15,07	10	27,78
Raczej nie	0	0,00	0	0,00
Nie	2	2,74	0	0,00

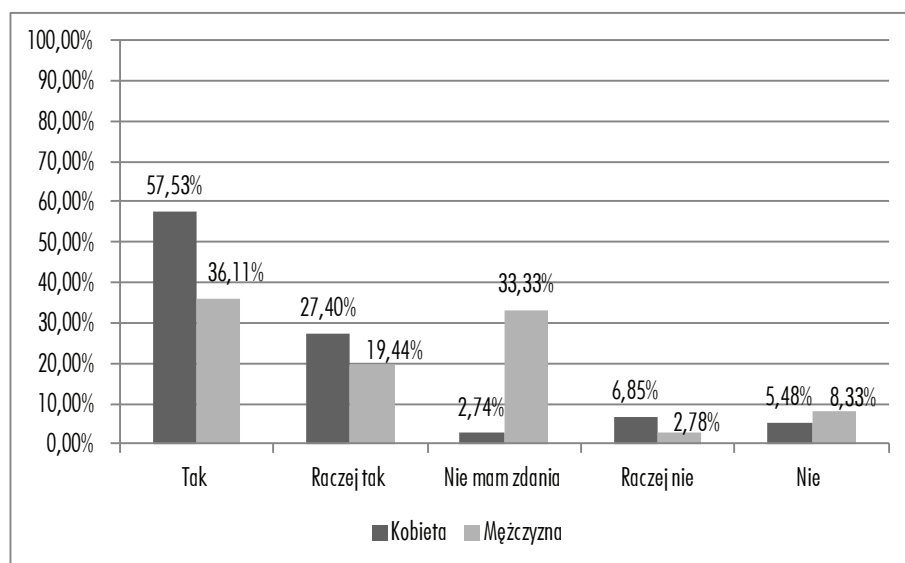

Wykres 11. Umiejętność młodzieży opanowania napięcia seksualnego

Ostatni komponent integracji seksualnej stanowi humanizacja seksualności. Większa część badanych zgadza się z twierdzeniem, że ze względu na wyższe cele warto panować nad własną seksualnością. Dane te przedstawione zostały w tabeli 12 i na wykresie 12.

Tabela 12. Przekonanie młodzieży o ważności panowania nad własną seksualnością ze względu na wyższe cele

Przekonanie o ważności panowania nad własną seksualnością ze względu na wyższe cele	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	42	57,53	13	36,11
Raczej tak	20	27,40	7	19,44
Nie mam zdania	2	2,74	12	33,33
Raczej nie	5	6,85	1	2,78
Nie	4	5,48	3	8,33

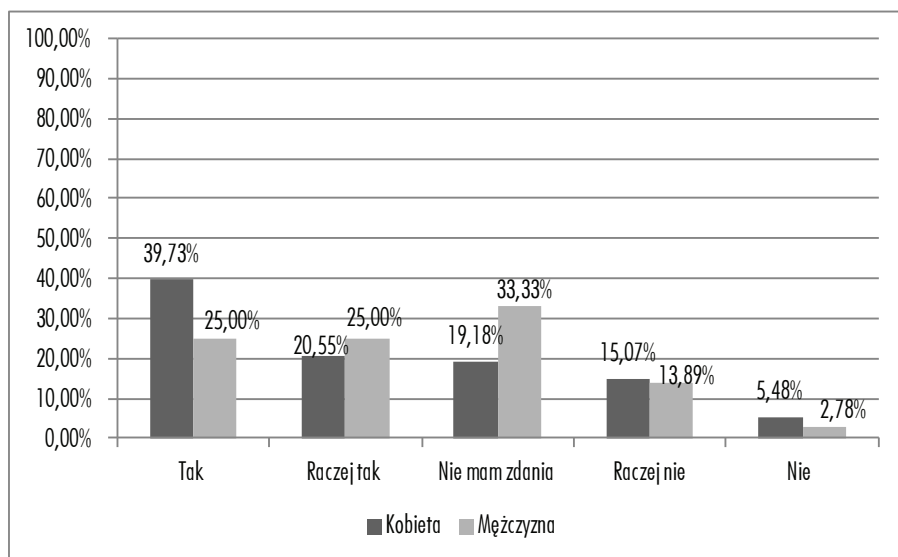

Wykres 12. Przekonanie młodzieży o ważności panowania nad własną seksualnością ze względu na wyższe cele

Jednocześnie jednak respondenci mieli podzielone zdania dotyczące tego, czy wartości i normy moralne powinny dotyczyć życia seksualnego człowieka. Dane te przedstawiono w tabeli 13 i na wykresie 13.

Tabela 13. Przekonanie młodzieży, że wyznawane w życiu wartości i normy moralne powinny dotyczyć seksualności

Przekonanie, że wyznawane w życiu wartości i normy moralne powinny dotyczyć seksualności	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	29	39,73	9	25,00
Raczej tak	15	20,55	9	25,00
Nie mam zdania	14	19,18	12	33,33
Raczej nie	11	15,07	5	13,89
Nie	4	5,48	1	2,78

Wykres 13. Przekonanie młodzieży, że wyznawane w życiu wartości i normy moralne powinny dotyczyć seksualności

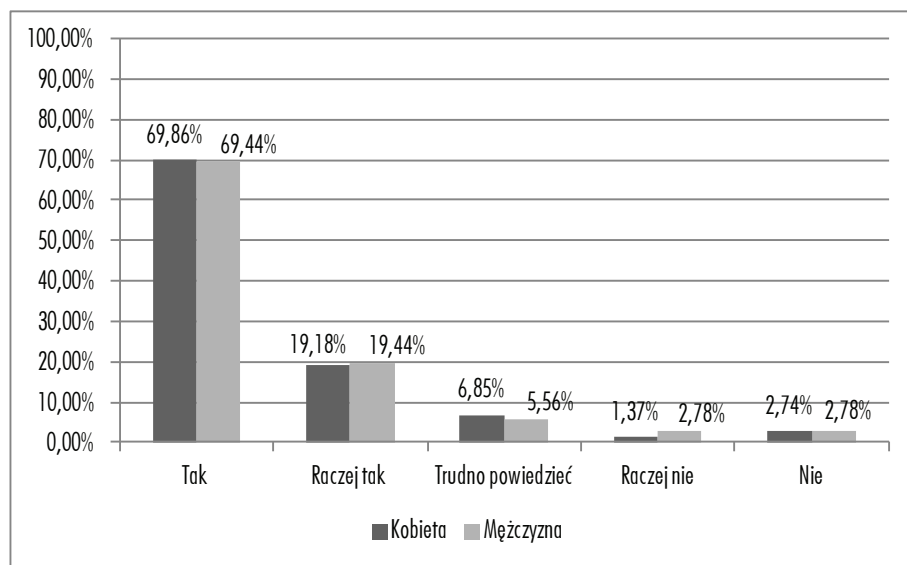
Być może uzasadnieniem tej niespójności jest gotowość młodzieży do realizacji wartości, które sama wybierze i uzna za ważne we własnym życiu, oraz niechęć, jaką żywi do wartości odgórnie narzuconych, np. wynikających z nauczania Kościoła.

Analizując dalej odpowiedzi badanej młodzieży dotyczące humanizacji seksualności, stwierdza się, że pomimo dopuszczenia przez część badanych możliwości podjęcia współżycia ze względu na zaspokojenie własnych potrzeb seksualnych (23,29% badanych kobiet i 18,88% mężczyzn) zdecydowana większość respon-

dentów żywi przekonanie, że podejmując aktywność seksualną, bierze się jednocześnie odpowiedzialność za partnera seksualnego. Dane te są przedstawione w tabeli 14 i na wykresie 14.

Tabela 14. Gotowość młodzieży ponoszenia odpowiedzialności za partnera seksualnego

Gotowość ponoszenia odpowiedzialności za partnera seksualnego	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	51	69,86	25	69,44
Raczej tak	14	19,18	7	19,44
Trudno powiedzieć	5	6,85	2	5,56
Raczej nie	1	1,37	1	2,78
Nie	2	2,74	1	2,78

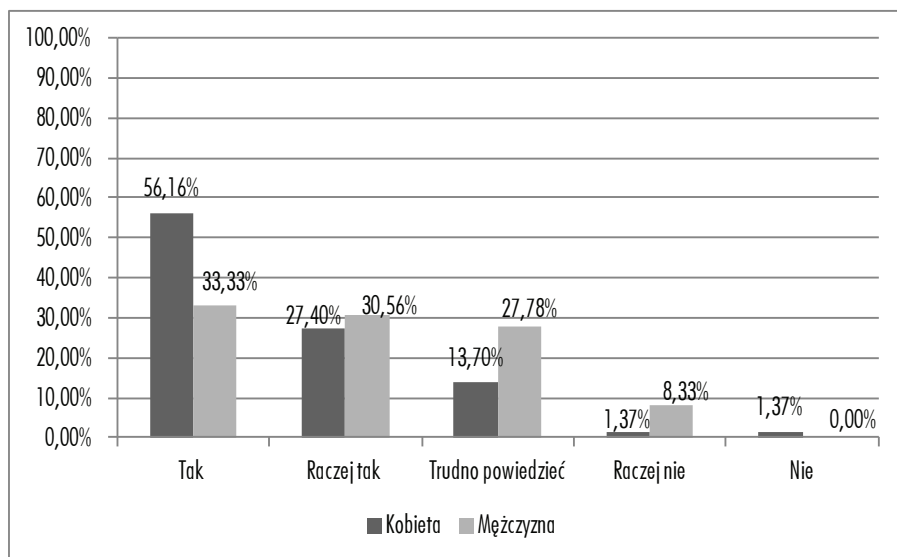

Wykres 14. Gotowość młodzieży ponoszenia odpowiedzialności za partnera seksualnego

Ważnym elementem humanizacji seksualności jest podejmowanie samowychowania seksualnego. W badanej grupie 63,89% mężczyzn i 83,56% kobiet zadeklarowało, że podejmuje samowychowanie seksualne. Dane te przedstawione zostały w tabeli 15 i na wykresie 15.

Tabela 15. Podejmowanie przez młodzież samowychowania w zakresie seksualności

Podejmowanie samowychowania w zakresie seksualności	Kobieta		Mężczyzna	
	N	%	N	%
Tak	41	56,16	12	33,33
Raczej tak	20	27,40	11	30,56
Trudno powiedzieć	10	13,70	10	27,78
Raczej nie	1	1,37	3	8,33
Nie	1	1,37	0	0,00

Wykres 15. Podejmowanie przez młodzież samowychowania w zakresie seksualności

Wnioski

Podsumowując treści zaprezentowane w artykule, stwierdzić można, iż integracja seksualna stanowi wynik procesu harmonizowania wszystkich sfer życia człowieka związanych z jego seksualnością. Zaprezentowany model pogłębia i konkretyzuje powszechnie występujące w literaturze przedmiotu szerokie ujęcie dojrzałości psychoseksualnej. Jako taka integracja seksualna stanowić może wyraz dojrzałości seksualnej człowieka.

W odniesieniu do uzyskanych wyników badań dotyczących struktury integracji seksualnej zauważono, że wśród badanych osób mężczyźni przejawiają niższy poziom integracji seksualnej niż kobiety, niewielu respondentów łączy seksualność z moralnością i duchowością, a osoby, które taki związek zaobserwują, postrzegają go relatywistycznie. Ponadto w badanej grupie mężczyźni rzadziej niż kobiety łączą seksualność z emocjonalnością, wykazują również większą akceptację dla podejmowania aktywności seksualnej bez zaangażowania emocjonalnego niż kobiety, choć ogółem niewiele badanych taką akceptację deklaruje. Badana młodzież w zdecydowanej większości akceptuje role społecznie przypisywane kobietom/mężczyznom. Zauważono również, że niewiele badanych kobiet gotowych jest na podjęcie współżycia seksualnego w wyniku namowy partnera. Dużo mniejszą asertywność w tym zakresie wykazywali mężczyźni. Poziom wiedzy badanej młodzieży o seksualności człowieka jest umiarkowany, przy czym wyższy w odniesieniu do seksualności mężczyzn niż kobiet. Badani mężczyźni posiadają nieco większą świadomość własnego ciała i jego reaktywności, a badane kobiety cechuje w nieznacznie większym zakresie umiejętność opanowywania napięcia seksualnego. Badani adolescenty z jednej strony żywili przekonanie, że warto panować nad własną seksualnością ze względu na wyższe cele, z drugiej zaś zdania dotyczącego tego, czy wartości i moralność odnoszą się do życia seksualnego, były znacznie podzielone. Większość respondentów zadeklarowała podejmowanie samowychowania seksualnego.

Omówione wyniki odnoszą się wyłącznie do osób, które wzięły udział w badaniu. Istotne byłoby przeprowadzenie ich na reprezentatywnej grupie osób, tak aby uzyskane rezultaty badawcze można było uogólnić. Nadto obszarami, które wydają się warte przeprowadzenia pogłębionych badań, są łączenie przez młodzież seksualności z moralnością i duchowością oraz jej asertywność w kwestii doświadczanej presji seksualnej. Interesujące wydają się także różnice występujące pomiędzy mężczyznami a kobietami w zakresie poziomu poszczególnych komponentów integracji seksualnej.

Wychowanie do integracji seksualnej daje młodzieży szansę na harmonijny rozwój seksualny, w którym błędy, które mogą okazać się brzemiennie w skutkach, będą popełniane rzadziej. Oczekiwanie bowiem, że nie będą popełniane w ogóle, zapewne jest mizronką. Taki model wychowania seksualnego może stanowić przeciwwagę dla niekorzystnych uwarunkowań społecznych i kulturowych (np. seksualizacji człowieka) i redukcyjnego postrzegania osoby ludzkiej – co jak powiedział Cz. Bartnik (2005, s. 48-49), jest znamienne dla współczesnego świata. W modelu integracji seksualnej wyakcentowana jest złożona i wielowymiarowa natura osoby ludzkiej.

Bibliografia

- Bancroft J. (2011). *Seksualność człowieka*. Wrocław: Elsevier Urban & Partner.
- Bartnik Cz. (2005). Osoba ludzka – jej wymiar społeczny i transcendentny. *Ethos*, 69-70, 41-49.
- Izdebski Z. (2012). *Seksualność Polaków na początku XXI wieku*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Kucz E.A. (2011). Biologiczne aspekty seksualności człowieka. W: M. Beisert (red.), *Seksualność w cyklu życia człowieka*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Lew-Starowicz Z. (1990). *Słownik seksuologiczny*. Warszawa: Agencka Omnipress.
- Lew-Starowicz Z. (2004). *Encyklopedia erotyki*. Warszawa: Muza.
- Lew-Starowicz Z. (2010). Seksuologia psychospołeczna. W: Z. Lew-Starowicz, V. Skrzypulec (red.), *Podstawy seksuologii*. Warszawa: Wydawnictwa Lekarskie PZWL.
- Obuchowska I., Jaczewski A. (2002). *Rozwój erotyczny*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Oleś M. (1998). *Asertywność u dzieci w okresie wczesnej adolescencji*. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Ryś M. (1999). Dojrzałość. W: E. Ozorowski (red.), *Słownik małżeństwa i rodziny*. Warszawa-Łomianki: Wydawnictwo Akademii Teologii Katolickiej.

Summary

The sexual integration of the youths as a reflection of sexual maturity

The sexuality of the youths is a phenomenon, which intrigues the representatives of the science as well as the parents of teenagers. Facing the numerous threats of the adolescents' harmonious sexual development and taking into account the importance of that period of life in regards to sexuality, it seems reasonable to dwell upon the widely recognizable sexuality of the youths. Due to the above, the gathered knowledge not only will be deepened but also used to improve the quality of human functioning.

The purpose of the following article is to present the author's concept of the sexual integration of the youths. During the maintained analyses, the concept has been compared to the classical approaches to the sexual maturity. In the final part of the article, the most essential results of the empirical examinations, which refer to the level of the sexual integration of the youths, are presented.

Keywords: the sexual integration of the youths, youths, sexuality, sexual upbringing